

De wettelijke en contractuele (handels)rente

Cap Debitum
incasso in en buiten rechte

Tel.: 074 - 700 22 16
Fax: 074 - 700 22 17

www.capdebitum.nl
info@capdebitum.nl

KvK: 61530700
Btw: NL200344912B01

De wettelijke rente

(artikel 6:119, eerste en tweede lid, van het BW)

Op grond van artikel 6:119, eerste lid, van het BW is een schuldenaar anders dan in geval van een handelsovereenkomst de wettelijke rente van de hoofdsom verschuldigd over de tijd, dat de schuldenaar met het voldoen van de hoofdsom in verzuim is (HR 27 mei 2016, *RvdW* 2016/653). Op grond van artikel 6:120, eerste lid, van het BW wordt de wettelijke rente begroot in overeenstemming met artikel 1 van het Besluit wettelijke rente. Op grond van artikel 6:119, tweede lid, van het BW is een schuldenaar de wettelijke rente van de verschenen wettelijke rente verschuldigd na ommekomst van het jaar waarover de wettelijke rente wordt berekend (samengestelde rente).

Op grond van artikel 6:81 van het BW, juncto artikel 6:82, eerste lid, van het BW is een schuldenaar anders dan in geval van een handelsovereenkomst met het voldoen van de hoofdsom in beginsel in verzuim, indien de verschuldigde prestatie opeisbaar is en de schuldenaar in gebreke wordt gesteld bij schriftelijke aanmaning, waarbij hem een redelijke termijn voor voldoening wordt gesteld. Een ingebrekestelling, die is verzonden per fax of per e-mail is schriftelijk in vorenbedoelde zin (*Kamerstukken I* 2009/10, 31 385, E, p. 3 e.v.). Indien de verschuldigde prestatie strekt tot betaling van een geldsom, is een termijn van zeven dagen een redelijke termijn in vorenbedoelde zin (Hof Leeuwarden 18 april 1984, *BR* 1984/754). Een termijn van drie werkdagen is geen redelijke termijn in vorenbedoelde zin (Ktr. Leeuwarden 9 december 1994, *WR* 1995/28).

Bij het ontbreken van een redelijke termijn in vorenbedoelde zin is geen plaats voor conversie in de zin van artikel 3:42 van het BW, nu een aanmaning op zichzelf gezien een geldige en dus geen ten dele nietige rechtshandeling is, die slechts vanwege het ontbreken van een redelijke termijn niet het door de schuldeiser beoogde rechtsgevolg (het intreden van het verzuim dan wel de verschuldigdheid van de wettelijke of contractuele rente) toekomt (Hof 's-Hertogenbosch 14 januari 2014, ECLI:NL:GHSHE:2014:21). Een aanmaning behoeft niet steeds een ingebrekestelling in te houden (Sieburgh in: *Asser/Sieburgh* 6-II 2017/424a).

Op grond van artikel 6:82, tweede lid, van het BW volstaat een schriftelijke aanmaning waaruit volgt, dat de schuldenaar voor het uitblijven van de nakoming aansprakelijk wordt gesteld, indien de schuldenaar tijdelijk niet kan nakomen of uit zijn houding blijkt, dat aanmaning nutteloos zou zijn.

Op grond van artikel 6:81 van het BW, juncto artikel 6:83 van het BW is de schuldenaar anders dan in geval van een handelsovereenkomst met het voldoen van de hoofdsom zonder ingebrekestelling in verzuim, indien (i) een voor de voldoening bepaalde termijn verstrijkt zonder dat de verbintenis is nagekomen, tenzij blijkt dat de termijn een andere strekking heeft, (ii) de verbintenis voortvloeit uit onrechtmatige daad of strekt tot schadevergoeding uit kracht van een toerekenbare tekortkoming en de verbintenis niet terstond wordt nagekomen, of (iii) de schuldeiser uit een mededeling van de schuldenaar moet afleiden dat deze in de nakoming van de verbintenis zal tekortschieten. Er kunnen zich met het oog op de aanvullende of beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid ook andere omstandigheden voordoen, die met zich meebrengen, dat de schuldenaar met het voldoen van de hoofdsom zonder ingebrekestelling in verzuim is (HR 6 oktober 2000, *NJ* 2000/691 (*Verzicht/Van Eijndhoven*)).

De wettelijke handelsrente

(artikel 6:119a, eerste lid, van het BW en artikel 6:119b, eerste lid, van het BW)

Op grond van artikel 6:119a, eerste lid, van het BW (indien de schuldenaar geen overheidsinstantie is) en artikel 6:119b, eerste lid, van het BW (indien de schuldenaar een overheidsinstantie is), is de schuldenaar in geval van een handelsovereenkomst (al dan niet met een overheidsinstantie) de wettelijke handelsrente van de hoofdsom verschuldigd met ingang van de dag volgend op de dag die is overeengekomen als uiterste dag van betaling tot en met de dag waarop de schuldenaar de geldsom heeft voldaan. Op grond van artikel 6:119a, derde lid, van het BW en artikel 6:119b, derde lid, van het BW is de schuldenaar in geval van een handelsovereenkomst (al dan niet met een overheidsinstantie) de wettelijke handelsrente van de verschenen wettelijke handelsrenterente verschuldigd na ommekomst van het jaar waarover de wettelijke rente wordt berekend (samengestelde rente).

Een handelsovereenkomst in vorenbedoelde zin is een overeenkomst om baat, die (ii) één of meer van de partijen verplicht iets te geven of te doen, en (ii) tot stand is gekomen tussen één of meer natuurlijke personen, die handelen in de uitoefening van een beroep of bedrijf of rechtspersonen. Overheidsinstanties in vorenbedoelde zin zijn de Staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een publiekrechtelijke instelling dan wel een samenwerkingsverband van deze overheden of publiekrechtelijke instellingen als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van richtlijn 2011/7 van het Europees Parlement en de Raad van 23 februari 2011 betreffende bestrijding van betalingsachterstand bij handelstransacties (*PbEU* L48/11).

Artikel 6:119a, tweede, vierde, vijfde en zesde lid, van het BW en artikel 6:119b, tweede, vierde en vijfde lid, van het BW geven regels voor de verschuldigdheid van de wettelijke handelsrente, indien geen uiterste dag van betaling is overeengekomen. Indien geen uiterste dag van betaling is overeengekomen, is de wettelijke handelsrente op grond van artikel 6:119a, tweede lid, aanhef en onder a, van het BW en artikel 6:119b, tweede lid, aanhef en onder a, van het BW in beginsel verschuldigd vanaf 30 dagen na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de schuldenaar de factuur heeft ontvangen in de zin van artikel 3:37, derde lid, van het BW. Niet noodzakelijk is, dat de schuldenaar van de factuur daadwerkelijk heeft kennisgenomen. Voldoende is de enkele ontvangst van de factuur (Hartkamp/Sieburgh in: *Asser/Hartkamp & Sieburgh 6-III* 2014/181 e.v.).

Op grond van artikel 6:120, tweede lid, van het BW wordt de wettelijke handelsrente begroot in overeenstemming met de herfinancieringsrente, die door de Europese Centrale Bank is vastgesteld voor haar meest recente basisherfinancieringstransactie, die heeft plaatsgevonden voor de eerste kalenderdag van het betreffende halfjaar, vermeerderd met acht procentpunten.

De contractuele rente

(artikel 6:119, derde lid, van het BW, artikel 6:119a, negende lid, van het BW en artikel 6:119b, achtste lid, van het BW)

Op grond van artikel 6:119, derde lid, van het BW, artikel 6:119a, negende lid, van het BW en artikel 6:119b, achtste lid, van het BW kunnen partijen een ander dan het wettelijke (handels)rentepercentage overeenkomen, welk contractueel rentepercentage wordt gelijkgesteld met de wettelijke (handels)rente.

Op grond van artikel 3, eerste lid, van richtlijn 93/13/EEG betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (*PbEG* 1993, L 95) juncto artikel 4, tweede lid, van richtlijn 93/13/EEG en artikel 6, eerste lid, van richtlijn 93/13/EEG bindt een contractueel rentepercentage de consument-schuldenaar niet, indien het oneerlijk hoog is, tenzij daarover afzonderlijk is onderhandeld of het een kernbeding betreft. Dit bepaalde is van dwingendrechtelijke aard (HvJ 26 oktober 2006, *NJ* 2007/201 (*Mostaza Claro*)). Op de nationale rechter rust de verplichting ambtshalve te onderzoeken of een contractueel rentepercentage oneerlijk hoog is (HvJ EU 4 juni 2009, *NJ* 2009/395). Indien de rechter oordeelt, dat een rentebeding oneerlijk is, moet dit beding buiten beschouwing worden gelaten. De rechter heeft niet de bevoegdheid een oneerlijk hoog contractueel rentepercentage te herzien (HvJ EU 14 juni 2012, *NJ* 2012/512 (*Banesto*)). Een oneerlijk rentebeding behoeft door de rechter slechts dan niet buiten beschouwing te worden gelaten, indien een consument-schuldenaar zich daartegen verzet (Hof 's-Hertogenbosch 15 september 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:3595). Een contractueel rentepercentage is voor een consument-schuldenaar oneerlijk hoog, indien het ruim boven de wettelijke rente ligt en boven de wettelijke handelsrente (HR 13 september 2013, *NJ* 2014/274).

Indien de vordering van contractuele rente voortvloeit uit een handelsovereenkomst met een grote onderneming als schuldeiser en een kleine onderneming als schuldenaar, wordt een zodanige schuldenaar met een consument-schuldenaar gelijkgesteld en rust op de nationale rechter niettemin de verplichting al dan niet ambtshalve te onderzoeken of een contractueel rentepercentage oneerlijk hoog is (Ktr. Maastricht 18 november 2009, ECLI:NL:RBMAA:2009:BK4265). Dit laatste geldt niet, indien een zodanige schuldenaar een rechtspersoon is, nu richtlijn 93/13/EEG in ieder geval niet beoogt rechtspersonen te beschermen (HvJ EU 22 november 2001, ECLI:EU:C:2001:625).

Naar nationaal recht komt de bevoegdheid om een oneerlijk rentebeding te (doen) vernietigen te vervallen door verloop van drie jaren (artikel 3:52 van het BW). Echter, richtlijn 93/113/EEG verzet zich tegen een nationale regelgeving, die in het kader van een vordering, die door een schuldeiser is ingediend tegen een consument-schuldenaar en is gebaseerd op een tussen hen gesloten overeenkomst, de nationale rechter na het verstrijken van een vervaltermijn verbiedt al dan niet ambtshalve vast te stellen, dat een in een overeenkomst opgenomen beding oneerlijk is (HvJ EU 21 november 2002, *NJ* 2003/703 (*Cofidis/Fredout*)).

Wijziging van de contractuele rente

Met name in consumentenkredietovereenkomsten komen bedingen voor, uit kracht waarvan een contractueel rentepercentage éézijdig door een schuldeiser kan worden gewijzigd. Anders dan op grond van een zodanig wijzigingsbeding, kan een contractueel rentepercentage naar nationaal recht slechts onder uitzonderlijke dan wel onvoorziene omstandigheden op grond van artikel 6:248, tweede lid, van het BW en artikel 6:258 van het BW éézijdig door een schuldeiser worden gewijzigd (Hof Amsterdam 19 december 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:5248). Een zodanig wijzigingsbeding plaatst een consument-schuldenaar derhalve in een juridisch minder gunstige positie, zodat een zodanig wijzigingsbeding valt onder het bereik van richtlijn 93/13/EEG en op de nationale rechter de verplichting rust ambtshalve te onderzoeken of een contractueel rentepercentage oneerlijk hoog is (HvJ EU 14 maart 2013, *NJ* 2013/374 (*Mohamed Aziz/Caixa d'Éstalvis de Catalunya*)).

Op grond van artikel 3 van richtlijn 93/13/EEG en artikel 5 van richtlijn 93/13/EEG moet bij de beoordeling van een zodanig wijzigingsbeding in ogenschouw worden genomen of aan de gestelde eisen van goede trouw, evenwicht en transparantie is voldaan (HvJ 21 maart 2013, *NJ* 2013/375 (*RWE Vertrieb/Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen*)). Vereist is, dat voor de consument-schuldenaar op voorhand voldoende duidelijk is onder welke omstandigheden en volgens welke mechanismen de opslag kan worden gewijzigd met als gevolg, dat de consument-schuldenaar in staat is gesteld om op basis van duidelijke en begrijpelijke criteria de economische gevolgen, die voor hem uit het wijzigingsbeding voortvloeien te voorzien (HvJ EU 26 februari 2015, ECLI:EU:C:2015:127). Het wijzigingsbeding is niet oneerlijk, indien een consument-schuldenaar het wijzigingsbeding als een gemiddeld geïnformeerde, omzichtige en oplettende gewone consument zou hebben aanvaard (HvJ EU 30 april 2014, *NJ* 2014/355 (*Kásler/Jelzálogbank*)).

Afkortingen

BW:	Burgerlijk Wetboek
Ktr.:	Kantonrechter
Rb.:	Rechtbank
Hof:	Gerechtshof
HR:	Hoge Raad der Nederlanden
HvJ EU:	Hof van Justitie van de Europese Unie
NJ:	<i>Nederlandse Jurisprudentie</i>
WR:	<i>WR Tijdschrift voor Huurrecht</i>
PbEU.:	<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i>

